

**N Elektronische betaling A2**  
MH/SL/AS  
835-2020

**Brussel, 20 oktober 2020**

**ADVIES**

**over**

**EEN WETSVORSTEL TOT WIJZIGING VAN HET WETBOEK  
VAN ECONOMISCH RECHT WAT HET AANBIEDEN  
VAN EEN ELEKTRONISCHE BETALINGSWIJZE BETREFT**

(goedgekeurd door het bureau op 15 september 2020,  
bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 20 oktober 2020)

*De Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO heeft vernomen dat het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van economisch recht wat het aanbieden van een elektronische betalingswijze betreft<sup>1</sup> opnieuw op tafel ligt.*

*Na eerst alle bij hem vertegenwoordigde beroeps- en interprofessionele organisaties alsook de commissie Algemeen KMO-beleid te hebben geraadpleegd, heeft het bureau van de Hoge Raad op 15 september 2020 onderstaand advies uitgebracht, dat werd bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 20 oktober 2020.*

## **CONTEXT**

Het voormelde wetsvoorstel heeft tot doel om, door het invoegen van een hoofdstuk in Boek VI van het Wetboek van economisch recht, het aanbieden van minstens één elektronische betalingswijze verplicht te maken voor alle ondernemingen, zodat de consument de mogelijkheid krijgt om elektronisch te betalen.

## **STANDPUNTEN**

### **A. ALGEMENE OPMERKINGEN**

Hoewel de Hoge Raad voorstander is van initiatieven om het gebruik van elektronisch betalen te stimuleren en eenvoudiger te maken, is hij tegen het bovengenoemde wetsontwerp, aangezien het alle ondernemingen verplicht om een elektronische betalingswijze aan te bieden.

Het zou daarentegen wenselijk zijn dat de overheid aan de ondernemingen stimulansen zou bieden voor het gebruik van elektronische betalingswijzen in plaats van deze betalingswijzen verplicht te maken en de last op te leggen aan de ondernemingen.

Tot 31 december 2019 kon een handelaar de aankoop van elektronische betaalsystemen tot 120 procent verhoogd fiscaal inbrengen als digitale investering. Deze maatregel liep enkel tussen 1 januari 2018 en 31 december 2019. Men zou dus de verlenging van deze maatregel kunnen overwegen. De Hoge Raad voegt hier echter aan toe dat men naast de aankoop van een toestel ook rekening moet houden met de abonnements- en transactiekosten. Indien de overheid elektronisch betalen bij de handelaars meer wil stimuleren, moet ze ervoor zorgen dat ook deze kosten worden beperkt.

Er bestaat een ernstig gebrek aan duidelijkheid met betrekking tot de tarieven en de abonnementen van elektronische betaalsystemen. Het merendeel van de ondernemingen die mogelijk een dergelijk systeem zouden kopen, weten niet welke formules en leveranciers het best bij hen passen. Dit gebrek aan informatie en transparantie vormt een belemmering voor de beslissing van de onderneming om te investeren in deze betaalmethodes. Om het gebruik van elektronische betalingswijzen door ondernemingen te stimuleren, zou de overheid bijvoorbeeld een vergelijkingstool kunnen ontwikkelen voor de verschillende mogelijkheden die bestaan (ook op vlak van doeltreffendheid) en hun respectievelijke kosten (eventueel aangepast in functie van het gebruikersprofiel).

Een andere piste zou ook kunnen zijn om de verschillende stakeholders (banken, consumenten, ondernemingen en autoriteiten) onder de auspiciën van de overheid samen te brengen in het kader van structureel overleg, om een doeltreffender betaalsysteem te ontwikkelen, met name door de nadruk te leggen op het terugdringen van de kosten van de klassieke betaalwijzen en door innovatieve betaaloplossingen te promoten die betalingen eenvoudiger en goedkoper maken voor ondernemingen en consumenten.

---

<sup>1</sup> Doc 55 0616/001 (ingediend door Mevr. Leen Dierick).

## B. SPECIFIEKE OPMERKINGEN

### Argumenten tegen de verplichting die door het wetvoorstel wordt ingevoerd

Op grond van praktijkervaringen van de beroepsbeoefenaars is de Hoge Raad van oordeel dat de methode van het wetsvoorstel dat erop gericht is om de transactiegewoonten te doen evolueren door een verplichting om een elektronische betalingswijze aan te bieden in te voeren minder doeltreffend is dan een gunstig klimaat te creëren voor de ontwikkeling ervan.

Ten eerste zijn de kosten verbonden aan het gebruik van betaalterminals nog (te) hoog, in het bijzonder voor kleine structuren zoals de zelfstandigen, de kmo's en de micro-ondernemingen. Gezien de verplichting die het huidige wetsvoorstel wil invoeren, zal elke onderneming bovendien verplicht zijn om beroep te doen op de diensten van een provider, waardoor deze laatste de facto een machtspositie krijgt. Dit zou zelfs kunnen leiden tot monopolies die op termijn een nieuwe prijsstijging met zich mee zouden kunnen brengen.

Met betrekking tot diezelfde kosten wijst de Hoge Raad erop dat ondernemingen, ingevolge een Europese verplichting<sup>2</sup> die in Belgisch recht werd omgezet door artikel VI.42 WER, geen bijkomende kosten in rekening mogen brengen aan consumenten die elektronisch willen betalen.

De Hoge Raad stelt vast dat deze betaalterminals en bijgevolg ook de problemen die daarmee gepaard gaan, nog steeds een centrale plaats innemen wanneer het gaat om elektronische betalingen. Er bestaat momenteel echter een groot ontwikkelingspotentieel voor alternatieve betaalmethodes zoals CCV, Ingenico, EMS, Easypayments, Payconiq, Apple Pay, Google Pay, enz. Dit potentieel wordt echter onvoldoende benut.

Zoals hierboven is aangegeven, zou de overheid een rol kunnen spelen om deze ontwikkeling te bevorderen. Zowel consumenten als ondernemingen moeten overtuigd zijn van de doeltreffendheid van deze nieuwe systemen om ervoor te zorgen dat ze er ook gebruik van maken.

De verschillende elektronische betaalsystemen stuiten nog vaak op technische problemen die betaling onmogelijk maken. Het gaat bijvoorbeeld om problemen van de operator (onbeschikbaarheid van het systeem, te traag functioneren, ...), om het ontbreken van netwerkdekking, enz. De Hoge Raad meent dat men wettelijk geen verplichting kan creëren voor het gebruik van onbetrouwbare systemen.

Op hetzelfde vlak kunnen ook de technische beperkingen van deze systemen, die in een aantal situaties niet blijken te werken, worden aangehaald. Neem nu bijvoorbeeld slotenmakers die hun interventies ter plaatse uitvoeren in een zone die niet gedekt blijkt te zijn en waar het gebruik van de betalingswijze, waar de beroepsbeoefenaar nochtans verplicht in moest investeren, niet mogelijk is. Hetzelfde geldt voor de beroepen die verband houden met werken in onroerende staat, voor wat betreft de kleine, gerichte interventies of de dringende herstellingen. De verhuizers, die - behalve voor bepaalde last-minute toebehoren zoals de aankoop van dozen - hoofdzakelijk met facturen werken, stuiten enerzijds op dezelfde beperkingen en hebben er anderzijds ook geen nut bij.

Het wetsvoorstel heeft tot doel dat de consument overal en altijd op een andere wijze dan in speciën zou kunnen betalen en stelt aan de kaak dat dit in België niet het geval is. Ten eerste beginnen de cijfers waarop het wetsvoorstel gebaseerd is te verouderen. Ten tweede is er geen enkele studie die heeft aangetoond dat de consument tegen elke prijs overal zijn transacties elektronisch wil kunnen uitvoeren.

---

<sup>2</sup> Richtlijn (EU) 2015/2366 van het Europees parlement en de raad van 25 november 2015 betreffende betalingsdiensten in de interne markt, houdende wijziging van de Richtlijnen 2002/65/EG, 2009/110/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010 en houdende intrekking van Richtlijn 2007/64/EG.

Bovendien kan de Hoge Raad de methode niet aanvaarden die door het wetsvoorstel wordt gebruikt om het doel te bereiken, met name de ondernemingen, die reeds voldoende werden getroffen door de coronacrisis, te belasten met de bijhorende kosten en procedures. Indien de Belgische wetgever wenst dat het land op dit vlak beter presteert, moet de overheid hiervoor de nodige middelen verschaffen. Tegen de achtergrond van de huidige crisis die voor veel sectoren nog grote gevolgen heeft, meent de Hoge Raad echter dat dit onderwerp in geen geval de prioriteit van het moment is

Een wettelijke verplichting druist eveneens in tegen het beginsel van de vrijheid van ondernemen, een beginsel dat in acht moet worden genomen en dat garant staat voor andere fundamentele vrijheden zoals met name de individuele vrijheid en de keuzevrijheid voor zowel de onderneming als de consument. Voor de Hoge Raad is de handhaving van deze principes van fundamenteel belang.

Ten slotte wenst de Hoge Raad nog toe te voegen dat contant geld, muntstukken en bankbiljetten in Euro een wettig betaalmiddel blijven dat, behoudens uitzonderingen, niet mag worden geweigerd door de ondernemingen.

### Onnauwkeurigheden in het wetsvoorstel

Er wordt niet gedefinieerd wat moet worden verstaan onder “*andere betalingswijze [...] dan in speciën*”, het sleutelbegrip van dit wetsvoorstel.

Een nauwkeurige definitie van dit concept is echter noodzakelijk om de rechtszekerheid van de ondernemingen waarop deze verplichting zou rusten, te garanderen. Bovendien geldt voor het niet naleven van deze verplichting ook een strafrechtelijke sanctie!

De Hoge Raad stelt zich dan ook vragen. Bij het lezen van het wetsvoorstel en de toelichting ervan krijgt hij hierop geen antwoord. Anderzijds stelt de titel van het Hoofdstuk 2/2 dat zou worden ingevoerd: “Aanbieden van een *elektronische* betalingswijze” terwijl het corpus van de reglementaire bepaling een “*andere betalingswijze [...] dan in speciën*” vermeldt.

Hoewel het duidelijk lijkt dat de klassieke betaalterminals aan de definitie beantwoorden, blijft de vraag bestaan met betrekking tot tal van andere bestaande middelen en vooral met betrekking tot de gratis apps waarvan sommige kleine ondernemingen gebruik maken in het kader van “contactloze transacties” met hun klanten.

Voorts werken veel sectoren op basis van offertes/facturen en met een betaling a posteriori van het saldo door middel van een overschrijving. Deze sectoren hebben geen enkel nut bij welke betaalterminal of app dan ook. Volgens de Hoge Raad valt de bankoverschrijving (die ook digitaal kan worden uitgevoerd) onder de definitie en dient men er dus vanuit te gaan dat de sectoren die op die manier werken een elektronische betalingswijze aanbieden aan hun klanten, wat feitelijk ook het geval is.

### Wetboek van Economisch recht

Het wetsvoorstel wil deze nieuwe verplichting invoegen in het Wetboek van economisch recht, door de invoering van een nieuw hoofdstuk aansluitend op de regels met betrekking tot de afronding van het te betalen bedrag. Dit betekent dat de nieuwe verplichting van toepassing zal zijn op alle ondernemingen in de ruime zin, met inbegrip van de vrije beroepen.

Bij het lezen van de toelichting lijkt het echter dat de opsteller van het voorstel zich wou richten op de gevallen waarin de betaling plaatsvindt voor transacties (aankopen of dienstverlening) die plaatsvinden in het kader van directe contacten met gelijktijdige fysieke aanwezigheid van de

ondernemer en de consument. De Hoge Raad benadrukt hier dat er overigens geen sprake is van een patiënt of cliënt, maar enkel van de “consument”.

De gevolgen van de keuzes die worden gemaakt in dit wetsvoorstel gaan dus veel verder dan het nagestreefde doel. Ze raken immers aan veel situaties die niet worden beoogd en die momenteel ontegenzeggelijk reeds doeltreffend functioneren zonder dat er sprake is van de aspecten die in het huidige voorstel worden behandeld (zij zouden zelfs het tegenovergestelde effect hebben).

De Hoge Raad ziet hierin een bijkomende reden om geen gevolg te geven aan het wetgevingsinitiatief in kwestie.

## **BESLUIT**

De Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO is voorstander van initiatieven die erop gericht zijn om de eenvoudigere en goedkopere ontwikkeling van elektronische betaalmethoden te stimuleren. Er bestaat een groot potentieel op het vlak van alternatieve betaalmethoden voor contante betalingen, dat nog onvoldoende wordt benut.

De Hoge Raad is evenwel geen voorstander van het huidige wetsvoorstel in die zin dat het alle ondernemingen verplicht om een elektronische betalingswijze aan te bieden, en bovendien zonder juridische garantie voor de betrokken spelers aangezien het gebruikte begrip niet voldoende wordt gedefinieerd om volledig te begrijpen wat het omvat. Om de steun van de Hoge Raad te krijgen, moet de invoering van een dergelijk systeem aan een aantal voorwaarden worden verbonden.

---